

Verspreiding en aantalontwikkeling van de Bever in Limburg

V. Dijkstra, Zoogdierverseniging VZZ, Oude Kraan 8, 6811 LJ Arnhem

Na afwezigheid van ruim 200 jaar dook eind 1992 een Bever (*Castor fiber*) op in Noord-Limburg. Dit bleek een voorbode te zijn van andere Bevers die vanuit de Eifel het Limburgse als woonplaats kozen. In de periode oktober 2002 tot oktober 2004 werden in Limburg op tien locaties Bevers uitgezet om de kleine groep zich spontaan gevestigde dieren te versterken. Dit heeft ervoor gezorgd dat het aantal vestigingen en het aantal Bevers aanzienlijk is toegenomen.

HISTORISCH VOORKOMEN

VAN BEMMELEN (1864) geeft aan dat de Bever vroeger vrij algemeen is geweest in alle waterrijke delen van ons land. Aan de hand van toponiemen, subfossiele vondsten en gepubliceerde gegevens van Bevers reconstrueerde VAN WIJNGAARDEN (1966) het vroegere verspreidingsgebied van de Bever in Nederland. Het omvatte de binnenduinarand van Holland, het rivierengebied en de beken in de pleistocene dekzandgebieden. Waarschijnlijk kwam de Bever nagenoeg overal in Limburg langs grotere en kleinere wateren voor, behalve in de Peel. De verspreiding sloot aan op voorkomen in België en Duitsland. Er zijn vrij veel toponiemen bekend uit Limburg waaronder Beverkoel (Maasbree), Beverdijk (Nederweert, Beegden) en Bevelandse beek (Roggel).

Er zijn drie Holocene archeologische vondsten in Limburg bekend. In de 19^e eeuw werden resten bij Maastricht gevonden (VAN WIJNGAARDEN *et al.*, 1971) en aan het begin van de 21^e eeuw werd bij opgravingen wederom in Maastricht een beverbot gevonden. Dit bot

stamt uit de Karolingische periode (8^e tot 11^e eeuw na Christus) (ZEILER, 2007). Eveneens aan het begin van de 21^e eeuw werden bij Venlo beverresten gevonden in een nederzetting uit de Romeinse tijd (1^e eeuw voor Christus tot 5^e eeuw na Christus) (ESSER *et al.*, 2006).

De laatst bekende waarneming uit het stroomgebied van de Maas stamt uit de 18^e eeuw langs de Roer bij Gulik, het tegenwoordige Jülich in Duitsland (HINZE, 1950).

VERSPREIDING TOT OKTOBER 2002

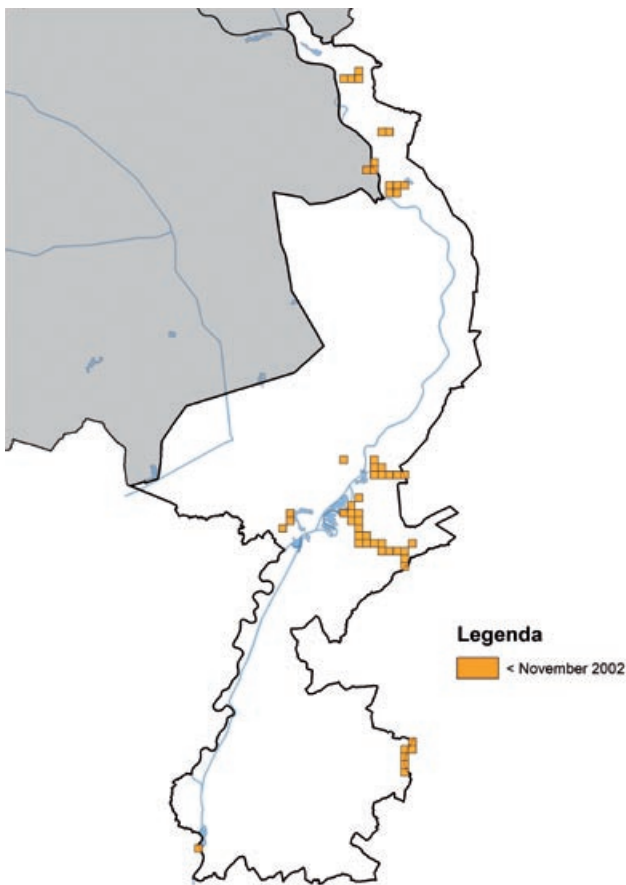
De eerste beversporen in Limburg werden aangetroffen in oktober 1992 langs de Eckeltse beek bij Afferden (BUYS, 1993). De eerste sporen werden ontdekt aan de Duitse kant (NOLET, 1995). Nu zijn er twee mogelijkheden. Of deze Bever is vanuit Duitsland hier de grens overgestoken en dan is er waarschijnlijk sprake van een ontsnapte Bever (mogelijk gaat het dan om een Amerikaanse bever *Castor canadensis*). Of de Bever is afkomstig van de in de jaren tachtig van de vorige eeuw uitgezette populatie in de Eifel en is via de Roer en Maas de Eckeltse beek op gezwommen om zich enige tijd in Duitsland op te houden en zich vervolgens in het Nederlandse deel te vestigen. De Roer fungeert als een toevoerkanaal van Bevers afkomstig van het Duitse Eifelgebied en het Duitse stroomgebied van de Roer. In 1993 werd het eerste harde bewijs van toevoer vanuit de Eifel-populatie geleverd. In dat jaar werd een donkerbruine Bever doodgereden in Roermond. Het grootste deel van de populatie in de Eifel heeft een afwijkende donkerbruine vachtkleur (OP DEN KAMP, 2009). Datzelfde jaar vestigde zich een Bever in het Leukermeer bij Well. Begin 1997 bevond zich langs de Roer net over de grens in Duitsland in ieder geval een bevervestiging met minimaal twee Bevers. Waarschijnlijk vond de eerste vestiging langs het Nederlandse deel van de Roer plaats in de loop van 1998 of 1999 bij Vlodrop.

Vanaf 1999 nam het aantal vestigingen toe [tabel 1 en figuur 1]. Tot het moment waarop de eerste uitzettingen van Bevers in Limburg plaatsvonden (18 oktober 2002), bevonden zich verspreid over Limburg negen à tien territoria met solitaire dieren (deels vermeld in KURSTJENS & JANSEN, 2002). Er zijn nooit aanwijzingen gevonden dat zich in deze territoria in die periode een beverpaar bevond. Hoewel dit tot de provincie Noord-

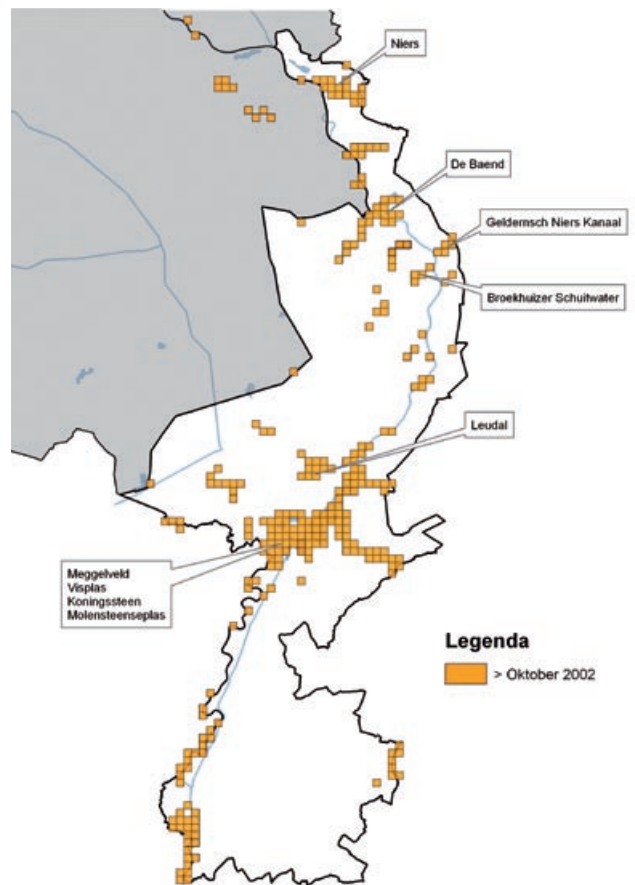
Locatie	Jaar van vestiging(en)	Aantal territoria	Minimum aantal dieren	Jaar van verdwijnen
Zandmaas en zijbeken				
Eckeltse beek, Afferden	1992	1	1	
Leukermeer, Well	1993	1	1	2000
Niers	1999	1	1	
Loobeek, Vierlingsbeek/Maas	1999	1	1	2001
Maasplassen rond Roermond				
Leerkeven, Panheel	2000	1	1	
Polderplas, Panheel	2002	1	1	
Midden-Limburgse beken; oostoever				
Roer/Hambeek	1998/1999 en 2000	2	2	
Worm	1999	1	1	
Swalm	1999	1	1	
Boven- en Grensmaas				
Eijsder beemden	2002	1	1	
Totaal op 18 oktober 2002		9	9	

TABEL 1

Vestigingen van beverterritoria in Limburg tot 18 oktober 2002.

FIGUUR 1
Verspreiding van de Bever (*Castor fiber*) in Limburg in de periode vanaf 1992 tot 18 oktober 2002. Opgenomen zijn gegevens van territoriale, zwervende en dode Bevers. Meerdere blokjes kunnen betrekking hebben op eenzelfde individu (©Zoogdierenvereniging vzz).

FIGUUR 2
Verspreiding van de Bever (*Castor fiber*) in Limburg vanaf 18 oktober 2002, met een aanduiding van de uitzetlocaties. Opgenomen zijn gegevens van territoriale, zwervende en dode Bevers. Meerdere blokjes kunnen betrekking hebben op eenzelfde individu (©Zoogdierenvereniging vzz).

Brabant behoort, is de Bever in de monding van de Loobeek meege-rekend, omdat ook in Limburg wordt gefoerageerd.

VERSPREIDING VANAF OKTOBER 2002

In het kader van het project “Toekomst voor de Bever in Limburg” werd besloten om door bijplaatsing van een aantal beverfamilies de vestiging van een duurzame populatie te stimuleren. In drie jaar tijd (2002, 2003 en 2004) werden in totaal 33 Bevers (afkomstig van de Elbe in Duitsland) uitgezet op tien locaties (DIJKSTRA & KURSTJENS, 2006; zie figuur 2). Onderstaand volgen per regio de opvallendste vestigingen en ontwikkelingen.

Zandmaas en zijbeken

In najaar 2002 werd een beverfamilie uitgezet in het Geldernsch-Nierskanaal bij Arcen. Deze familie is vrij kort na de uitzetting uit elkaar gevallen doordat het vrouwtje twee maanden na de uitzetting werd doodgereden op drie kilometer van de uitzetplek bij Broekhuizen. Het waarschijnlijke mannetje werd kort daarna waargenomen in de Lingsforterbeek bij Arcen, waarna het verdween. Op de uitzetplek werden aanvankelijk nog twee van de drie jongen waargenomen, maar in de jaren daarna leek er slechts één Bever aanwezig te zijn. Dat dier kreeg uiteindelijk toch een partner want in 2007 en

2008 werden jonge Bevers in het kanaal waargenomen.

In najaar 2003 werd een beverpaar uitgezet in het Broekhuizer Schuitwater. Deze dieren voelden zich direct thuis, aangezien in de zomer van 2004 al jongen geboren werden.

In najaar 2004 werden Bevers uitgezet langs de Niers en in het kleiputtencomplex ‘De Baend’ (Well). Langs de Niers werd in april 2005 het uitgezette mannetje ziek aangetroffen. Nadat het dier was overleden bleek een verstopte urineweg het dier fataal te zijn geworden. Voordat het dier ziek werd heeft het wel succesvol kunnen paren, aangezien in de zomer de eerste jonge Bevers werden geboren. De uitzetting in De Baend verliep aanvankelijk succesvol. De uitgezette Bevers vestigden zich op de uitzetplek (bouw van twee burchten), maar tegen de zomer van 2005 werd het gebied om onduidelijke redenen verlaten. Wel worden tot op de dag van vandaag af en toe enkele verse vraatsporen aangetroffen van waarschijnlijk zwervende dieren. De uitgezette Bevers hebben zich vermoedelijk onder andere gevestigd langs de Oostrumsche beek. Op landgoed Geysteren werden in 2006 jonge Bevers waargenomen.

Niet alleen de uitgezette Bevers zorgden voor een groei in het aantal territoria, ook het nageslacht van reeds in Limburg aanwezige Bevers en toevoer vanuit België en Duitsland zorgden ervoor dat het aantal territoria steeg van twee in 2002 naar 13 tot 16 in 2008 [tabel 2]. Daarmee zijn momenteel tien beeksystemen die op de Zandmaas uitmonden gekoloniseerd.

TABEL 2

Vestigingen van beverterritoria in Limburg, aanwezig vanaf 18 oktober 2002.

* Bij een vestiging zonder geconstateerde reproductie is uitgegaan van één Bever (Castor fiber) per territorium. Dit kan wel een onderschatting tot gevolg hebben, want op veel locaties wordt niet actief gekeken naar eventuele succesvolle voortplanting. Op diverse locaties zouden gezien de omvang van de burcht en de hoeveelheid vraatsporen meerdere dieren kunnen zitten. Bij een vestiging met geconstateerde reproductie is in het eerste jaar van reproductie uitgegaan van twee Bevers. Voor de jaren daarna is uitgegaan van gemiddeld vier Bevers per territorium; alleen Bevers van minimaal één jaar oud.

** Territoria die in het najaar van 2008 zijn aangetroffen. Deze Bevers kunnen afkomstig zijn van een territorium waarvoor al een aantal Bevers is opgenomen. Dat zou een dubbel telling tot gevolg hebben. Daarom zijn deze individuen niet meegerekend.

*** Ondanks voortplanting in 2004 wordt uitgegaan van slechts één Bever omdat hier afgelopen jaren vijf Bevers zijn doodgereden.

Maasplassen rond Roermond

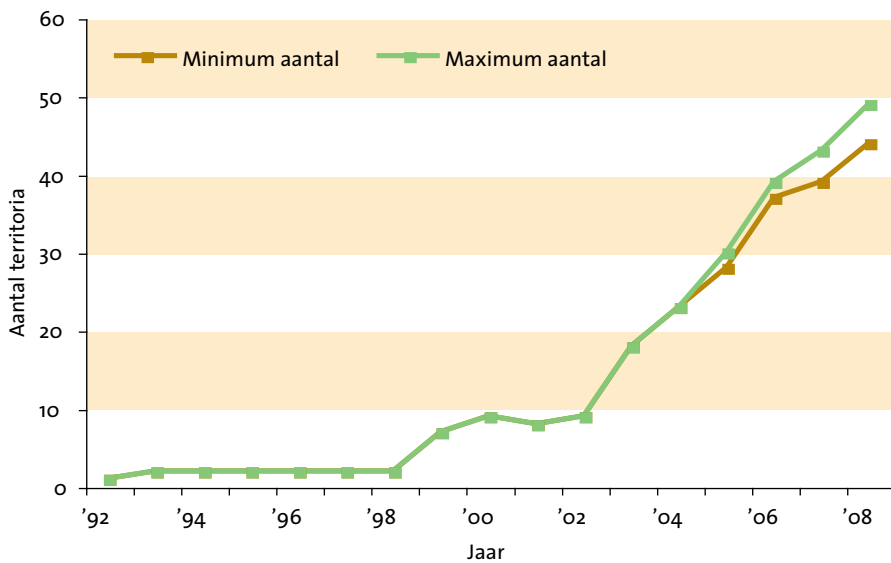
In najaar 2003 werden Bevers uitgezet in Koningssteen (Thorn), Visplas en Molensteenseplas (beide bij Stevensweert). De meeste dieren verlieten vrij snel het uitzetgebied om zich elders te vestigen. Veel dieren bleken zich in het Belgisch Nederlandse natuurgebied Kempen~Broek te hebben gevestigd (Abeek, Stramprooierbroek, De Zig). Een jong van ongeveer negen maanden oud, dat was uitgezet in de Visplas, verongelukte een kleine drie maanden later in een beverrattenklem ten zuiden van Helenaveen, net in de provincie Noord-Brabant. Dit jonge dier had via allerlei kanalen een afstand afgelegd van minimaal 40 km.

Met enige regelmaat werden vanaf 2004 enkele verse vraatsporen in Koningssteen aangetroffen, wat wijst op bezoeken, mogelijk vanaf de nabijgelegen Huiskensplas. Sinds 2007 is de aanwezigheid van Bevers in Koningssteen permanent van karakter, er liggen inmiddels twee burchten. Tegelijkertijd zijn de aanwezigheidssporen van Bevers in de Huiskensplas vermindert. Dit zou erop kunnen wijzen dat de dieren zich verplaatst hebben.

Ook de eerder verlaten Visplas en Molensteenseplas worden sinds 2006 weer bewoond. In de Molensteenseplas werden in 2007 en 2008 zelfs jongen geboren.

In najaar 2004 werd een bevergroep uitgezet in het Meggelveld (Thorn). Tot op de dag van vandaag wordt dit gebied nog bewoond door Bevers. Het aantal territoria steeg in deze regio van twee in 2002 naar 12 tot 13 in 2008 [tabel 2]. De aaneengesloten bewoonde plassen hebben een concentratie aan beverterritoria tot gevolg. Tezamen met

Locatie	Aantal territoria	Jaar van (eerste) vestiging	(Eerste) jaar van voortplanting per territorium	Schatting aantal dieren aanwezig zomer 2008*	Jaar van verdwijnen
Zandmaas en zijbeken					
Eckeltse beek, Afferden	1-2	1992		1-2	
Niers, Gennep	1-2	1999	2005	4-5	
Geldersch-Nierskanaal, Arcen	1	2002	2007	4	
Broekhuizer Schuitwater	1	2003	2004	4	
Loobeek, Vierlingsbeek/Maas	1	2003		1	
De Baend, Well	1	2004			2005
Everlosche beek (Koelbroek), Blerick	1	2005		1	
Romeinenweerd/Wilderbeek, Venlo	1-2	2005		1-2	
Oostrumsebeek, Leunse Paes	1	2005		1	
Oostrumsebeek, Geysteren	1	2005	2006	4	
Groote Molenbeek, Horst	1	2006		1	
Peschbenden, Meerlo	1	2008		**	
Groote Molenbeek, Tienray	1	2008		**	
Maasplassen rond Roermond					
Leerkeven, Panheel	1	2000	2004	1***	
Polderplas/Boschmolenplas, Panheel	1-2	2002	2005	4-5	
Huiskensplas/Koningssteen, Stevensweert/Thorn	1	2003		1	
Meggelveld, Thorn	1	2004		1	
Landgoed Osen, Linne	1	2004		1	
Smalbroek, Ool	1	2005	2006	4	
Molensteenseplas, Stevensweert	1	2006	2007	4	
Visplas, Stevensweert	1	2003		1	
Laakerweerd, Ohé en Laak	1	2007		1	
Asseltse plassen, Roermond	1	2007		1	
Clausentrale, Maasbracht	1	2008		**	
Stevolplas, Stevensweert	1	2008		**	
Midden-Limburgse beken; oostoever					
Roer/Hambeek	3-4	1998	2003, 2004, 2006	12-13	
Swalm	2	1999	2006, 2006	8	
Midden-Limburgse beken; westoever					
Tungelroysche beek, Leudal	2	2002	2004, 2008	6	
Zelsterbeek, Leudal	1	2002		1	
Abeek, Stramproy	1	2003	2005	4	
Uffelse beek, Grathem	1	2006		1	
Tungelroyse beek, Ell	1	2006		1	
Leukerbeek, Swartbroek	1	2006		1	
Uffelse beek, Hunsel	1	2007		1	
Boven- en Grensmaas					
Eijsder Beemden	1	2002		1	
Geulmonding, Itteren	1	2003	2005	4	
Pieterplas, Maastricht	1	2003		1	
Jeker	1	2003			2005
Voermonding/Berwijn, Eijsden	1	2003	2005	4	
Jeker	1	2006		1	
Maas bij Meers	1	2006		1	
Heuvelland					
Worm	1	1999		1	
Totaal	44-49			89-94	

FIGUUR 3

Aantal beverterritoria in Limburg in de periode 1992-2008.

genomen. In 2007 hebben zich ook verder stroomafwaarts bij de monding in de Maas (Neerbeek) Bevers gevestigd en hier werden in 2008 jongen waargenomen. Via de Haelsebeek of vanuit de plassen bij Panheel hebben zich Bevers gevestigd langs de Uffelsebeek bij Grathem. Vanwege het Kanaal Wessem-Nederweert kunnen Bevers de bovenstroomse delen van de beken niet vanuit het Leudal bereiken. Kolonisatie van deze beekdelen heeft waarschijnlijk plaatsgevonden vanuit het Kempen~Broek (Uffelsebeek bij Hunsel, Leukerbeek bij Swartbroek en

de Bevers langs de Roer levert dit een gebied met de hoogste dichtheid aan Bevers in Limburg.

Midden-Limburgse beeksystemen; oostoever

Omdat de aanwezige beeksystemen (Roer en Swalm) voor de start van de uitzettingen al bevolkt werden door Bevers, hebben hier geen uitzettingen plaatsgevonden. De beeksystemen fungeren als toeleveringskanalen van Bevers vanuit Duitsland en hebben daarbij naast de uitgezette Bevers een rol gespeeld in de vestiging van Bevers in Limburg. Kon men aanvankelijk nog langs de oevers struinen zonder binnen een kilometer beversporen aan te treffen. Anno 2008 moet men moeite doen om geen sporen van Bevers aan te treffen. Daarmee wordt duidelijk dat nagenoeg de gehele loop van deze beken bij Bevers in gebruik is. Opvallend is dat de Vlootbeek nog niet is gekoloniseerd. Het aantal territoria steeg in deze regio van twee in 2002 naar vijf tot zes in 2008.

Midden-Limburgse beeksystemen; westoever

In najaar 2002 werden in het Leudal in de Tengelroyse beek en in de Zelsterbeek Bevers uitgezet. Deze uitzetting verliep dusdanig goed dat er in 2004 in de Tengelroyse beek een jonge Bever werd waar-

de Tengelroyse Beek bij Ell).

Na de twee uitzettingen in het Leudal is het aantal tot acht territoria duidelijk gestegen [tabel 2].

Boven- en Grensmaas

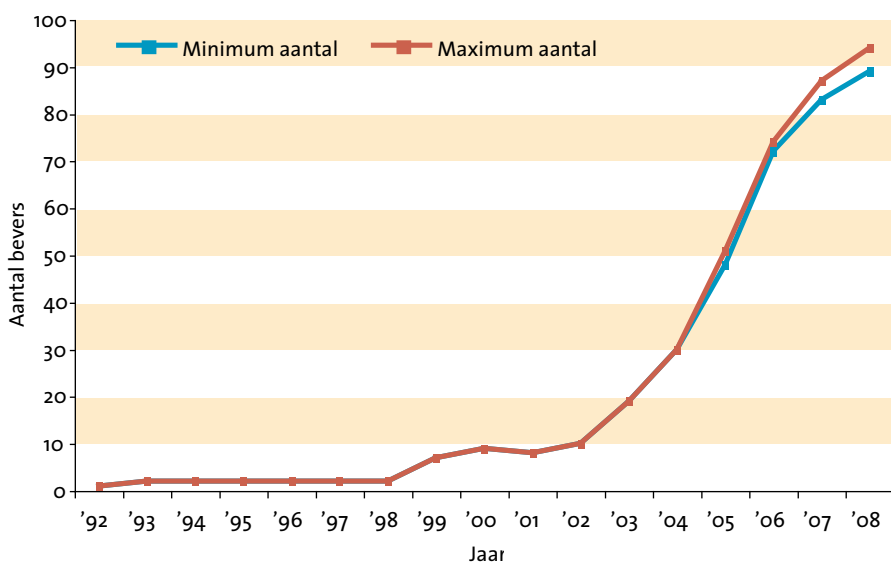
In 2003 doken op meerdere plekken Bevers op die zich rond Maas-tricht vestigden [zie tabel 2]. Dit zijn waarschijnlijk Bevers die zich vanuit de uitzettingen die in België hebben plaatsgevonden in Nederland hebben gevestigd. De Jeker werd begin 2005 weer verlaten. Sinds 2006 is echter opnieuw sprake van een vestiging. De Bevers die zich in België in het natuurontwikkelingsgebied Hochter Bampd ten noorden van Maastricht hebben gevestigd, gebruiken ook de Maas. In de Geulmonding ligt een burcht waar in 2006 jonge Bevers werden waargenomen. Bij de Bevers die zich vestigden langs de Maas en Berwijn ten zuiden van Maastricht (deels in België) werd in 2005 voortplanting geconstateerd.

Was er aanvankelijk sprake van één territorium in deze regio, na 2002 is dat aantal toegenomen tot zeven territoria.

Heuvelland

Momenteel is er in het Heuvelland alleen een bevervestiging aanwezig langs de Worm (sinds 1999). Vanuit de Worm probeert de Bever wel nieuwe gebieden te bevolken. Zo verbleef in het voorjaar van 2008 een Bever in het stuwmeer Cranenweyer, behorende tot het stroomgebied van de Anselerbeek, een zijbeek van de Worm, ten westen van Kerkrade.

Vestigingen vanuit de Maas zijn momenteel onwaarschijnlijk aangezien het voor Bevers erg moeilijk is om vanuit de Maas de beken in het Heuvelland (Geul, Geleenbeek) te bereiken. Doordat de beken

FIGUUR 4

Aantalontwikkeling van de Bever (Castor fiber) in Limburg in de periode 1992-2008.

het Julianakanaal kruisen via een sifonconstructie kunnen de dieren de beekloop niet volgen en belanden ze eventueel in het kanaal zelf (KURSTJENS *et al.*, 2009).

AANTALONTWIKKELING

Alleen in de eerste drie jaar na de start van de uitzettingen werden tellingen aan de Bevers verricht. Al snel bleek dat de dieren zich moeilijk lieten tellen en werd na 2005 overgegaan op het monitoren van de verspreiding (DIJKSTRA & KURSTJENS, 2006). Aan de hand van kennis over de verspreiding en een schatting van het aantal territoria is een schatting van de populatiegrootte te maken. De ontwikkeling van het aantal beverterritoria is weergegeven in figuur 3. De weergave van minimum en maximum aantallen hangt samen met de onzekerheid of bepaalde territoria in werkelijkheid twee verschillende territoria zijn. Opvallend is een toename rond 2000. Dit betreft immigranten vanuit met name de Eifelpopulatie. De uitzettingen in Limburg in de periode 2002-2004 zijn eenvoudig te herkennen in de tweede en grotere toenamestijging. De gemiddelde groei in het aantal territoria na de laatste uitzetting in 2004 bedroeg 17%. Binnen de Biesbosch en de Gelderse Poort bedraagt de groei na de uitzettingen over een vergelijkbare periode 7%, respectievelijk 16% (ongepubliceerde gegevens B.A. Nolet & V. Dijkstra, respectievelijk bewerkte gegevens uit NIEWOLD, 2008). Het relatief lage percentage in de Biesbosch is te verklaren omdat aanvankelijk de reproductie slecht verliep. Bovendien waren hier, in tegenstelling tot Limburg, voor de uitzetting geen Bevers aanwezig. Het relatief hoge percentage in de Gelderse Poort is waarschijnlijk deels te verklaren omdat de periode waarover de Bevers zijn uitgezet veel langer is (zeven jaar) en de Bevers daardoor langer de tijd hadden de reproductie te vergroten. ZUROWSKI & KAPERCZYK (1988) vermelden een nog hoger gemiddelde jaarlijkse toename in territoria (20%) bij uitgezette Bevers in Polen. Bij deze uitzetting (uitgevoerd van 1975 tot 1986) werden 168 Bevers gebruikt, waardoor de startsituatie veel gunstiger is en meer ongepaarde dieren beschikbaar zijn voor nieuwe vestigingen. Daarnaast heeft de populatie een langere tijd gehad om zich te ontwikkelen.

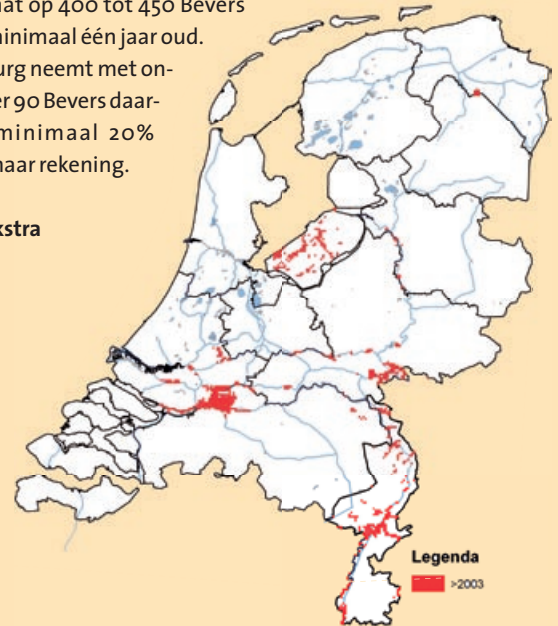
Voor het schatten van de populatiegrootte is de volgende werkwijze gevolgd. Bij territoria waar nooit voortplanting is geconstateerd is aangenomen dat er één Bever van minimaal één jaar oud aanwezig is. Bij territoria waar voortplanting is geconstateerd, is aangenomen dat er in het jaar van eerste voortplanting twee Bevers van minimaal één jaar oud aanwezig zijn. In de jaren nadat er voor het eerst voortplanting is geconstateerd is aangenomen dat gemiddeld vier Bevers van minimaal één jaar oud aanwezig zijn. Op deze wijze ontstaat een beeld van het populatieverloop van de Bever in Limburg [figuur 4]. De weergave van minimum en maximum aantallen hangen samen met de onzekerheid of bepaalde territoria in werkelijkheid twee verschillende territoria zijn. Waarschijnlijk leven er in 2008 ongeveer 90 territoriale Bevers in de provincie. De gemiddelde groeps grootte bedraagt dan ongeveer twee Bevers van minimaal één jaar oud per territorium. Naast de territoriale Bevers zal ook een klein aantal zwervers aanwezig zijn. Het aantal Bevers is daarmee aanzienlijk hoger dan de ongeveer tien Bevers die aanwezig waren voordat de uitzettingen plaatsvonden. De groei in territoriale Bevers bedroeg de laatste drie jaar gemiddeld 24%. Dit percentage ligt hoger dan in de andere uitzetgebieden in Nederland. Voor de Biesbosch en de Gelderse Poort bedraagt de groei na de uitzettingen over een vergelijkbare periode 16%, respectievelijk 14% (on-

Bevers in Limburg versus Nederland

Hoe verhoudt de beverpopulatie die zich in Limburg bevindt nu met de rest van Nederland? Onderstaande kaart van de verspreiding van de Bever in Nederland geeft daarin inzicht. De kaart geeft een overzicht van de kilometerhokken waarin in de periode 2004-2008 (sporen van) Bevers zijn aangetroffen. Globaal kan gezegd worden dat Limburg ongeveer een kwart van de verspreiding voor haar rekening neemt. Dit komt ook tot uiting bij de aantallen. Voor heel Nederland wordt de populatie in 2008 geschat op 400 tot 450 Bevers van minimaal één jaar oud.

Limburg neemt met ongeveer 90 Bevers daarvan minimaal 20% voor haar rekening.

V. Dijkstra

gepubliceerde gegevens B.A. Nolet & V. Dijkstra, respectievelijk bewerkte gegevens uit NIEWOLD, 2008). Dat de groei in Limburg groter is valt deels te verklaren door immigratie van Bevers uit Duitsland en België.

TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING

Geconcludeerd kan worden dat de Bever in Limburg een gouden toekomst tegemoet gaat. Er is reeds contact met de beverpopulaties van de Eifel in Duitsland (via de Roer) en de Ardennen in Wallonië (via de Maas). De levensvatbaarheid van de Limburgse populatie is daarmee gewaarborgd. Naar verwachting zal er binnen vijf tot tien jaar uitwisseling gaan plaatsvinden met Bevers uit de Biesbosch. De Biesbosch Bevers zitten inmiddels langs het Oude Maasje ten westen van Waalwijk. Vanuit Limburg heeft zich een Bever gevestigd langs een oude Maasarm bij Wijchen aan de Gelderse oever van de Maas, een afstand van circa 60 km tot de Biesbosch-Bevers. Dat is voor een Bever een relatief makkelijk te overbruggen afstand. De populatie in Limburg zelf kan flink doorgroeien. De gemiddelde groeps grootte zal aankomende jaren gaan toenemen en er zijn grote stukken geschikt leefgebied waar de dieren zich nog kunnen vestigen. De ontwikkelingen die gaande zijn in het kader van De Maaswerken en de renaturering van allerlei beeksystemen zijn zeer gunstig voor de Bever in Limburg omdat daarmee nieuw beverhabitat wordt ontwikkeld.

Grensgevallen

De Limburgse beverpopulatie heeft intussen ook uitstraling naar de buurprovincies en buurlanden. De omvang van de grensopulatie ligt intussen rond 30-40 dieren. Langs de Bedijkte Maas leven twee solitaire Bevers: één langs de Graafse/Lage Raam nabij Mill (provincie Noord-Brabant) en één in de Loonse Waard bij Wijchen (provincie Gelderland). In het Niersdal in de Duitse Kreis Kleve hebben zich één tot twee solitaire Bevers gevestigd tussen de grens en Goch (mondelinge mededeling T. Bäumen, Untere Landschaftsbehörde Kreis Kleve). Langs de Swalm in Duitsland liggen vijf territoria met circa 10-15 dieren (mondelinge mededeling Peter Kolshorn, Biologisch Station Krickenbecker Seen). Bij het beekherstelproject Dilborner Mühle (Brüggen) zijn al rond 1999 de eerste sporen van Bevers gevonden, hetgeen wijst op herkomst uit de Eifel.

In het Belgische deel van het Kempen-Broek hebben zich eind 2003 in Nederland uitgezette dieren gevestigd (Mariahof/de Luysen, Stramprooierbroek en De Zig). Dit heeft geleid tot minimaal drie tot vier territoria met circa 10-15 dieren. Het Belgische deel van de Grensmaas wordt ook bewoond met vestigingen bij Neerharen (Hochter Bampd), Maasmechelen en Stokkem. Langs de Bovenmaas in Wallonië zijn vraatsporen langs de oude Maasarm bij Lanaye en in de monding van de Berwinne gevonden.

De omvang van de Eifelpopulatie wordt geschat op circa 200 dieren (DALBECK *et al.*, 2008) en die van de Ardennen op 150 territoria met circa 600 dieren (mondelinge mededeling Olivier Rubbers).

Zwemmende Bever (*Castor fiber*) (foto: H. Heijligers).

G. Kurstjens

Summary

DISTRIBUTION AND POPULATION DEVELOPMENT OF BEAVERS (*CASTOR FIBER*) IN LIMBURG

After an absence of about 200 years, Beavers have been colonising some streams, lakes and ponds in the province of Limburg (NL) since 1992. These animals originated from the Eifel region in Germany. To boost the small Beaver population, a total of 33 animals were released in 2002-2004, and their distribution was closely monitored. Nowadays, Beavers can be observed throughout the province. It is estimated that in 2008, the population consisted of about 90 animals (counting only animals aged at least one year), living in about 45 territories. Compared to some Beaver populations elsewhere in the Netherlands (Biesbosch and Gelderse Poort), the Limburg population appears to grow faster, which is probably partly explained by migration into Limburg from adjacent parts of Germany and Belgium.

Literatuur

- BEMMELEN, A.A. VAN, 1864. Lijst der zoogdieren tot heden in den wilden staat in Nederland waargenomen. *Bouwstoffen voor eene fauna van Nederland* 3: 228-254.
- BUYS, J., 1993. Waarneming van een Bever in Noord-Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 82 (3): 67-68.
- DALBECK, L., D FINK & M. LANDVOGT, 2008, 25 Jahre Biber in de Eifel, Das Comeback eines Verfolgten, *Natur in NRW*, 2008.3: 30-34.
- DIJKSTRA, V. & G. KURSTJENS, 2006. Toekomst voor de Bever in Limburg. Eindrapport monitoring 2002-2005 en evaluatie. VZZ-rapport 2006.09. Zoogdierverseniging VZZ/Stichting ARK, Arnhem.
- ESSER, E., B. BEERENHOUT & M. RIJKELUKHUIZEN, 2006. Venlo, hoofdstuk 13: Archeozoologisch onderzoek aan dierlijke resten uit de Romeinse tijd. *Ossicle* 111.
- HINZE, G., 1950. Der Biber. Körperbau und Lebensweise. Verbreitung und Geschichte. Akademie-Verlag, Berlin.
- KURSTJENS, G. & W. JANSEN, 2002. Tien jaar Bevers in Limburg. *Zoogdier* 13(3): 11-15.
- KURSTJENS, G., P. VOSKAMP & H. MEERTENS, 2009. Op weg naar een duurzame populatie Bevers in Limburg. *Natuurhistorisch Maandblad* 98(4): 61-64.
- NIEWOLD, N., 2008. De Bever in 2007. Monitoring van de beverpopulaties in Nederland. *Nieuwold Wildlife Infocentre*, Duiven.
- NOLET, B.A., 1995. Verspreiding en aantalsontwikkeling van de Bever *Castor fiber* in Nederland in de periode 1988-1994. *Lutra* 38: 30-40.
- OP DEN KAMP, O.P.J.H., 2009. De Bever in de Duitse Eifel en zijn invloed op heuvellandbeken. *Natuurhistorisch Maandblad* 98(4): 86-89.
- WIJNGAARDEN, A. VAN, 1966. De Bever, *Castor fiber* L., in Nederland. *Lutra* 8: 33-52.
- WIJNGAARDEN, A. VAN, V. VAN LAAR & M.D.M. TROMMEL, 1971. De verspreiding van de Nederlandse zoogdieren. *Lutra* 13: 1-3.
- ZEILER, J.T., 2007. Botten van de markt. Archeozoologisch waarderend onderzoek van botmateriaal uit drie opgravingen bij de Markt te Maastricht (Vroege - Late Middeleeuwen). *Archaeo-Bone Rapport* 55. *ArchaeoBone*, Leeuwarden.
- ZUROWSKI, W. & KASPERCZYK, B., 1988. Effects of reintroduction of European beaver in the lowlands of the Vistula Basin. *Acta Theriologica* 33 (24): 325-338.